

Houslařská dílna je splněným snem

Smyčkové nástroje provází Josefa Holiše celý život. Poté, co se vyučil houslařem, prošel takřka všemi pozicemi socialistického podniku, než se po revoluci postavil na vlastní nohy. Dnes má firma **Akord Kvint** prodanou produkci na rok dopředu a počítá dvacetimilionové tržby.

EVA PODROUŽEK FRYŠAROVÁ

LUBY, Chebsko Enormně pracovitý, stále nadšený, úspěšný a přitom velmi skromný. Tak by se dal ve zkratce popsat dvašedesátiletý Josef Holiš, jeden ze zakladatelů západočeské společnosti Akord Kvint. O svém podnikání a životní filozofii dokáže rozprávět dlouhé hodiny. A že byl ještě nedávno ředitelem, který vede dvaadvacet zaměstnanců? Rozhodně byste nepotkali vážného manažera v obleku za laptopem. Není mu cizí nastoupit na dílnu a kupříkladu rozřídit krky k houslím a violám. A pokud není zbytlí, klidně pomůže s úklidem.

„V managementu jsme tři rodinní příslušníci a každý jsme zvyklí dělat úplně všechno. Je to dáno jednak naší velikostí, ale především tím, že nechceme a nemůžeme ztratit přímý vztah k výslednému produktu a jeho kvalitě,“ říká. Řídit výrobu houslí přitom podle něj není nic snadného, bez bohatých zkušeností se to neobejde.

Tóny javoru a smrku

Jak se rozpovídá, nezainteresovanému posluchači z toho jde hlava kolem. „Nejdříve je třeba nakoupit dřevo. Samozřejmě s tónovými vlastnostmi, horský javor a smrk. Ale máme javorové přířezy hladké, s lehkým fládrem (*přírodní kresba struktury dřeva – pozn. red.*), fládrem, pěkným fládrem, velmi pěkným fládrem, mistrovský materiál. Analogicky u smrku. Ebenové hmatníky. Pak velikosti houslí: šestnáctka, osminka, čtvrtka, půlka, třičtvrtka, celé. Violy to samé – deset inchů (*český palec – pozn. red.*), dvanáct, třináct, čtrnáct, patnáct, patnáct a půl, šestnáct, šestnáct a půl. Cella, kontrabas. Do toho děláme různé modely: Stradivari, Guarneri, Maggini a různé kvalitativní úrovně: školní, studentské, koncertní, polomistrovské a individuálně zhotovené nástroje. Každý má jinou technologii výroby, jiné součástky, jinou kvalitu materiálu, jinou povrchovou úpravu a jiné detaily.“

Josef Holiš přiznává, že je idealista a snílek, považuje to ovšem za jeden z předpokladů úspěchu. Oblíbil si citát z Exupéryho *Citadelé*: „Aby se nám mohlo zdát ve snu o stromě obsypaném květy, musí nejdříve někde stát strom. A aby mohl být člověk šťastný, musí se nejprve stát člověkem.“

Přestože je podnikatelem, není pro něj na prvním místě růst zis-

Pod dohledem mistra. Josef Holiš vlastníručně kontroluje vyrobené housle v místnosti pro zrání laku.

FOTO MAFRA - VÁCLAV ŠLAUF

ku. Za daleko důležitější považuje dobré vztahy se zaměstnanci a obchodními partnery. „Když jsem byl malý kluk, četl jsem hodně a rád knížky, kde dobro vítězí nad zlem a uskuteční velké věci, a snil jsem. Když chcete něco vytvořit, musíte mít sny. Já je mám pořád, ať dělám cokoliv a pořád přemýšlím, jak udělat věci lépe.“

Na základní škole se přitom špatně učil, nejradši utíkal do svého světa. Probuzení přišlo až rok dva před dovršením plnoletosti. „Začal jsem se učit houslařem a získal pocit, že bych chtěl něco dokázat, najednou jsem po vědomostech prahl,“ vzpomíná. Inspiroval jej vynikající kantor, jako ze starého filmu. Toužil se stát jeho nástupcem a učit odborné předměty na houslařské škole.

rodinné FIRMY

Poté si doplnil vzdělání na střední odborné škole výroby hudebních nástrojů. Nakonec si vysnil, že jednou bude ředitelem, a tak jeho kroky vedly na vysokou školu dřevařskou se zaměřením na technologii zpracování dřeva. V socialistickém podniku Cremona prošel téměř všemi pozicemi, aby byl po revoluci jmenován technickým ředitelem. Jenže po privatizaci fabriky se s vedením neshodl a odešel s vizí dělat si věci po svém. Vzorem se mu stali jeho první němečtí partneři.

A možná ještě jedno Holišovo podnikatelské krédo: „Každý den tu úplně obyčejně odvedeme práci, která je potřeba k tomu, aby nás na jedné straně dílo bavilo,

a co je ještě podstatnější, neprodáváme něco, co jako housle pouze vypadá, ale to, co bude plnit službu, jež se od houslí očekává. Zní to jako banalita, ale když si dnes koupím například boty, musím se smířit s tím, že vydrží půl roku, zatímco můj děda se v nich oženil a také ho v nich pochováli.“ Vstupní materiály proto nakupuje z nejlepších zdrojů, například z Německa, Francie či Rakouska.

Na světové špičce

Akord Kvint se dnes řadí mezi hrstku nejlépe hodnocených houslařských manufaktur na světě. „Když jsem začínal a šel jsem po světovém veletrhu, šeptali jsme si o celebritách. To je Günter, to je Anthony – všichni jsme je obdivovali. A dnes, když takový veletrh navštíví moji synové, ostatní si špitají, to jsou Holišovi kluci. To je nádhera! Ne, že bych potřeboval být celebritou, ale když si odžijete celý ten příběh, připočítete pohnutou historii našeho regionu a cítíte to srdcem a když obdivujete někoho, kdo něčeho dosáhl, vidíte se v něm, přebíráte jeho zvyky a pak se sám ve své branži stane předmětem obdivu, značí to, že vaše dílo asi není úplně špatné. A to je velmi příjemné,“ říká.

Vše, co Holišovi vydělají, vrací zpátky do firmy. Na každou sezónu je kromě rozpisu vizí společnosti vytvořen plán cash flow s přesností na sto korun. Nejspíš také díky takové filozofii se rodinné firmě roku 2019 dařilo – zatímco za rok 2017 utržila téměř sedmáct milionů korun, rok na to již o tři miliony více. „Nutno říci, že úspěch Akord Kvintu není individuálním výkonem, nýbrž výsledkem práce týmu současných i minulých houslařů a houslařek. Jsem na něj náležitě hrdý a je jed-

ním z důvodů, proč mě práce stále baví,“ říká Holiš.

Manufaktura pro výrobu strunných smyčkových hudebních nástrojů funguje bezmála třicet let. Na začátku, v roce 1991, stálo pět společníků z řad lubsckých houslařů, kteří zkoušeli štěstí v pronajatých prostorách. Jenže ty přestaly brzy stačit, a tak si firma vzala úvěr na rekonstrukci zchátralého objektu a na nové stroje a vybavení. Ve dvou identických vilách na samé periferii dvoutisícových Lubů na Chebsku sídlí dodnes.

„Dříve tu byly jesle, které navštěvovaly obě moje děti. A ještě předtím, za starého Schönbachu, zde působil český podnikatel Jan Bašta, který se přiznal do německé houslařské rodiny Plachtů. Ostatně nechal tento dům i postavit a provozoval zde totéž co my – houslařskou manufakturu. Je pak zajímavé i smutné sledovat přepisy vlastnických práv v katastru nemovitostí vedené ve snaze ochránit majetek nejprve před nacisty, následně před komunisty. A já jsem rád, že mu mohu každé ráno říci ‚Honzo, ahoj‘, a mám pocit, že se na mě usmívá a že je na nás hrdý,“ přemítá Holiš hledě na fotku svého předchůdce, která visí hned u vchodových dveří.

Pracovní soužití pěti spoluzakladatelů vydrželo do roku 2001, kdy kvůli expanzi asijských výrobců a následné krizi trhu došlo k prudkému poklesu poptávky po evropských strunných smyčkových nástrojích. Podnik se dostal do problémů a mezi společníky vyvřely neshody. Část společníků z firmy odešla a část postupně prodala své podíly Josefu Holišovi, který se v roce 2012 stal jediným vlastníkem Akord Kvintu.

Do vedení zároveň nastoupili jeho synové Jan a Petr. Strídání generací odstartovalo ve firmě te-

prve letos v září – čtyřiatřicetiletý Jan se stal ředitelem a starší Petr prokuristou. Ale ani jejich otec z firmy neodchází, ponechá si na starosti řízení výroby a kvality.

Nástroj se musí „vyhrát“

Jak ve firmě rozdělit funkce a odpovědnost, nebylo pro nejstaršího Holiše jednoduché – nakonec rozhodl temperament. „Petr je rozšafnější, extrovert, dělá velmi dobré obchody, Honza je oproti tomu zodpovědnější a uvážlivější. Moji dva kluci jsou já, ale jsou dva. Díky tomu jsou lepší,“ vysvětluje Josef Holiš a s úsměvem přiznává, že chlapcům rád do práce mluví. „Ovšem naprosto dokonale se shodneme, synové se s mou vizí ztotožňují a budou v ní pokračovat. Jsou však přece jen více součástí dnešního světa a systému,“ dodává.

Veškeré smyčkové nástroje, na které byste při exkurzi v lubsckých dílnách narazili, již znají svého majitele. Akord Kvint má prodanou produkci na rok dopředu. „To je pro mě znamení, že na světě ještě není vše špatné. Jednak že chce někdo stále ještě na housle hrát, a jednak to asi děláme dobře,“ těší Holiše. Nedá mu to nezmínit svého sedmdesátiletého kamaráda, rovněž celoživotního výrobce houslí. „Když se v padesátých letech učil, mistři mu tvrdili, že až mu bude tolik kolik jim, nikoho už nebude hra na housle zajímat. Naštěstí se mylili.“

Akord Kvint se prezentuje jako malá manufaktura, v níž se snaží vhodně kombinovat ruční práci s výpomocí strojů, které neubírají na autentičnosti tradičních výrobních postupů, ale šetří čas. Jedny housle zpravidla nestaví jeden pracovník, nástroj putuje několi-

ka různými stanovišti, kde se dostává do rukou specialistů. „Tito lidé jsou pak schopni svůj díl práce udělat nejen rychleji, ale i kvalitněji,“ dodává Josef Holiš.

Tělo nástroje vzniká ve formě. Z ohýbaných lubů a předpřipravených růžků a špalíků se sestaví věnec, na nějž se pak lepí spodní javorová a vrchní smrková deska opatřená vyřezanými f-otvory a nalícovaným basovým trámcem – jde o dřevěnou lištu uvnitř nástroje pod strunou G, která má velký konstrukční význam. Obě desky musí mít správně vypracovanou klenbu i tloušťku, která se v různých místech liší.

Vedle toho se připravuje krk s hmatníkem, vymodelovanou hlavici a dobře padnoucím hmatem. Jen co se krk napasuje na tělo nástroje, putuje na povrchovou úpravu, přičemž lihový lak zraje minimálně čtyři týdny. V rámci závěrečné montáže se osazuje duše, kobylka, kolíčky a struny.

„Vezměte si je do ruky! Člověk přece nemusí být hned odborníkem, aby dokázal ocenit poctivou a krásnou práci,“ podává mi pan Holiš jeden ze svých nejlepších modelů, který brzy poputuje do Švédska. O kousek dál visí housle do Japonska a do Austrálie, do celého světa.

Není pro podnikatele těžké loučit se s nástroji? „Samozřejmě se to ve výjimečných případech stává, zpravidla u individuálně zhotovených kusů, které vznikají tradičním způsobem z ruky jednoho mistra houslaře. Tyto nástroje nemají už kvůli ceně tak velkou obrátku, zůstávají proto u nás déle. Mohu si je tedy brát domů a hrát na ně. Každé housle potřebují vyhrát. Nástroj má jiný tón, když ho postavíte, a jiný za půl roku intenzivního hraní. Samozřejmě si nějaký z nich oblíbím a mřím mě, že si na něj již nezahraji. Na druhou stranu na housle se má hrát a je tedy dobře, když najdou svého majitele.“

Housličky pro Afriku

Tradice houslařství sahá v Lubech až do poloviny 17. století. Podle Josefa Holiše ovšem nyní skomírá – houslaři nejsou, a pokud si zaměstnanec sám nevyučí, nebudou. Také proto se s místním domem dětí a mládeže dohodl zařadit mezi volnočasové aktivity řemeslný kroužek, kdy malí zájemci navštěvují podnik a seznamují se se základy práce se dřevem. Vyvrcholením bylo pod vedením zaměstnanců firmy postavení vlastního nástroje. Kdo z nich by si ho ale měl nakonec odnést domů?

Josef Holiš přišel s řešením. Oslovil svého distributora v Jihoafrické republice s prosbou o vytipování hudbou nadaného dítěte, jehož rodina nemá dostatek peněz na nový kvalitní nástroj. Myšlenka kluky v kroužku motivovala a hotové housličky v červenci putovaly do Jižní Afriky, kde je velvyslankyně Naomi Ribbon Mosholiová předala malému Mbali Phato z Johannesburg Youth Orchestra.

Autorka je spolupracovnicí redakce

Mravenčí práce. Ruční výroba hudebního nástroje je pěkná „piplačka“, kvůli zachování autentického zvuku se dřevo z velké části opracovává postaru, bez pomoci moderních strojů.

FOTO MAFRA - VÁCLAV ŠLAUF (2x)